agendy, za obecní úřad, kdežto byt starostův, jak svědčí zvenčí na domě připevněná tabulka, v první řadě určený pro bezprostřední styk starostův se stranami, za takový neuznává.

Tím padají všecky vývody stížnosti založené na tom, že v daném případě místnost označená »obecní starosta« není obecním úřadem ve smyslu čl. 82 odst. 1 jaz. nař., zvláště také námitka, že obci nepřísluší v této otázce jazykového označení obecního úřadu žádný vliv.

Č. 11.755.

Popisné věci: * Ustanovení § 21 odst. 1 vl. nař. č. 86/1930 Sb. o zápisu národnosti při sčítání lidu je kryto zákonem č. 47/1927 Sb.

(Nález ze dne 23. února 1935 č.12.272/35.)

Prejudikatura: srov. Boh. A 11.075/34.

Věc: Josef K. v K. proti zemskému úřadu v Brně o zápis národnosti v popisném archu při sčítání lidu.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Okr. úřad v Opavě rozhodl podle ustanovení § 23 vl. nař. z 26. června 1930 č. 86 Sb. výměrem z 31. srpna 1931, že st-lův údaj v rubrice 15 popisného archu, že jest národnosti německé, není správný, nýbrž že jest národnosti čsl., a to z těchto důvodů: »Konaným šetřením bylo zjištěno, že Váš mateřský jazyk jest čsl. (moravský), že jím také mluvíte ve své rodině (§ 21 odst. 1 cit. vl. nař.). V důsledku toho rozhoduje okr. úřad, že v rubrice 15 popisného archu bude zapsána u Vaší osoby národnost čsl. Pokud jde o Vaše nedospělé dítky Jana, Ericha, Josefa, Emila a Marii, rozhoduje okr. úřad, že jsou rovněž národnosti čsl., ježto podle výsledku provedeného šetření se o ně sám staráte (cit. § 21 odst. 3).«

Zem. úřad v Brně nevyhověl nař. rozhodnutím odvolání st-lovu z tohoto výměru, a to z důvodů jeho, jakož i v této další úvaze: »Podle ustanovení § 21 odst. 1 cit. vl. nař. zapisuje se národnost zpravidla podle mateřského jazyka. Jinou národnost, než pro kterou svědčí mateřský jazyk, lze zapsati jen tehdy, jestliže sčítaná osoba nemluví mateřským jazykem ani ve své rodině, ani v domácnosti a úplně ovládá řeč oné národnosti. Pokud se týče mateřského jazyka Vašeho, udal jste dne 27. února 1931 u okr. úřadu v Opavě, že Vaši rodiče, nyní již zemřelí, byli Němci a že s Vámi doma mluvili jen německy, moravsky jste se prý naučil od dětí ve vesnici. Dne 9. ledna 1932 udal jste u okr. úřadu v Opavě, že Vaši rodiče mluvili mezi sebou i moravsky. Tato Vámi právě udaná okolnost prokazuje, že není spolehlivá Vaše předešlá výpověď z 27. února 1931, že Vaši rodiče byli Němci, neboť kdyby byli Němci, pak by jistě mezi sebou mluvili německy a nemluvili by též moravsky. Proto přiklonil se zem. úřad k výpovědi Emila K. z K., který dne 29. srpna 1931 udal, že Vaši rodiče byli původu moravského, že Váš otec poněkud německy uměl, matka však nikoli. Další svědek Jan K. prohlásil u okr.

úřadu dne 2. února 1932, že Vaše rodiče Jakuba K. a Annu, rozenou St., velice dobře znal od útlého mládí a že tito byli ryzí Moravci, dokonce Váš otec uměl německy velice málo a Vaše matka skorem vůbec nic, takže Vaše výchova i Vašich sourozenců dála se jen v jazyku českém, nářečí moravského. Dne 13. února 1932 po sdělení této svědecké výpovědi jste prohlásil, že jste byl vychováván oběma jazyky, moravsky i německy, většinou však německy. Tím nepřímo jste doznal, že Vaše předešlá protokolární výpověď z 9. ledna 1932, že Vaše matka Vás vychovávala pouze německy, jest nesprávná. Vezme-li se při tom v úvahu, že dne 27. února 1931 jste do protokolu vypověděl, že mluvíte s rodinou a čeledí jen německy, že však dne 9. ledna 1932 u okr. úřadu jste přiznal, že s manželkou mluvíte též moravsky, v odvolání jste pak udal, že s čeledí, t. j. s příslušníky své domácnosti mluvíte moravsky, pak důkazy Vaše o tom, že Vaše národnost jest německá, vůbec neobstojí. Zem. úřad má tedy výpověďmi svědků Emila K. a Jana K. za prokázáno, že Váš mateřský jazyk byl moravský, a béře podle výpovědi Vaší za prokázáno, že mluvíte v rodině a v domácnosti tímto jazykem. Poněvadž tedy Vaše mateřská řeč byla moravská a touto řečí dosud ve své rodině a domácnosti mluvíte, jest Vaše národnost moravská (česká). V této Vaší národnosti Vás sledují Vaše dítky Jan, Erich, Josef, Emilie a Marie.«

O stížnosti, podané na toto rozhodnutí, uvážil nss toto:

Nejprve dlužno se vypořádati s námitkou, že ustanovení § 21 odst. 1 vl. nař. z 26. června 1930 č. 86 Sb., podle kterého lze zapsati jinou národnost, než pro kterou svědčí mateřský jazyk, jen tehdy, jestliže sčítaná osoba nemluví mateřským jazykem ani ve své rodině, ani v domácnosti, není kryto zákonem.

Právním pramenem pro posouzení daného sporu je zák. ze 17. března 1927 č. 47 Sb. o sčítání lidu. Zákon ten stanoví v § 2, že vláda určí nařízením den sčítání a skutečnosti, které mají býti při sčítání lidu zjišťovány, jak má býti toto sčítání prováděno a které soupisy mají s ním býti spojeny. Vl. nař. z 26. června 1930 č. 86 Sb., vydané na základě cit. zák. č. 47/1927 Sb. o sčítání lidu v roce 1930, stanoví v § 2, že při tomto sčítání lidu se zjišťuje mimo jiné skutečnosti i národnost, a v § 21 blíže určuje znaky, podle nichž jest národnost posuzovati, pravíc v odst. 1: »Národnost se zapisuje zpravidla podle mateřského jazyka. Jinou národnost, než pro kterou svědčí mateřský jazyk, lze zapsati jen tehdy, jestliže sčítaná osoba nemluví mateřským jazykem ani ve své rodině, ani v domácnosti a úplně ovládá řeč oné národnosti.«

Za tohoto právního stavu nelze říci, že by cit. vl. nař. č. 86/1930 Sb., určujíc v § 21, jak se má národnost zjišťovati, vybočilo z mezí stanovených ustanovením § 2 zák. č. 47/1927 Sb., neboť toto široké zákonné ustanovení, vydané beze všeho omezení, v sobě zahrnuje zmocnění vlády netoliko k určení národnosti jako skutečnosti, která se má zjišťovati, nýbrž i k určení znaků, podle kterých jest národnost posuzovati. Určila-li tedy vláda cit. vl. nař. v § 21, že národnost se zapisuje zpravidla podle mateřského jazyka, a stanovila-li z tohoto pravidla jedinou výjimku, kdy lze zapsati jinou národnost, než pro kterou svědčí mateřský jazyk, jestliže totiž sčítaná osoba nemluví mateřským jazykem

ani ve své rodině, ani v domácnosti a mimo to úplně ovládá řeč oné národnosti, nelze říci, že by cit. vl. nař. nebylo v tom směru kryto zákonem.

V ten smysl vyznívá i judikatura nss-u. Tak výkladem § 21 vl. nař. č. 86/1930 Sb. se zabýval nss v nál. Boh. A 11.075/34 a vyslovil, že předpis § 21 odst. 1 věty 2 tohoto nař. nevylučuje podle svého znění určení národnosti podle mateřského jazyka již tím, že v rodině je jiná obcovací řeč, tím méně, je-li více obcovacích řečí, nýbrž stanovená výjimka z mateřského jazyka je vymezena — kromě dalšího předpokladu — toliko záporně tím, že sčítaná osoba v kruhu osob tam uvedených mateřským jazykem nemluví. Mluví-li však tímto jazykem ve své rodině nebo domácnosti, není zmíněná podmínka splněna a potom nesejde na tom, zda tímto jazykem mluví výhradně či vedle toho ještě jazyky jinými. Dále se v nálezu tom praví, že pro přípustnost svrchu zmíněné výjimky z mateřského jazyka jsou podle výslovného předpisu rozhodny jen výlučně obě podmínky tam stanovené, jestliže totiž sčítaná osoba nemluví mateřským jazykem ani ve své rodině, ani v domácnosti a jestliže mimo to úplně ovládá řeč oné jiné národnosti. Může tedy k zmíněné výjimce dojíti jenom tehdy, jsou-li splněny oba předpoklady právě zmíněné.

St-l se ovšem dovolává též nál. Boh. A 2668/23 a Boh. A 3052/23, leč nálezy ty, jichž předmětem je vyloučení dětí ze školy podle zák. ze 27. listopadu 1905 č. 4 z. z. mor. z r. 1906, posuzovaly národnost s hlediska tohoto zák., který však nemá shodného ustanovení s ustanovením § 21 vl. nař. č. 86/1930 Sb. Stejně nemůže se st-l dovolávati na podporu svého stanoviska ani nál. Boh. A 4173/24, v němž šlo o výklad § 20 vl. nař. č. 592/20 Sb., vydaného na základě zák. č. 256/20 Sb. o sčítání lidu, zrušeného §em 7 zák. č. 47/1927 Sb., neboť ani nař. č. 592/20 Sb. nemělo takového ustanovení, jaké je obsaženo v § 21 vl. nař. č. 86/1930 Sb. Pokud pak stížnost vytýká, že ustanovení § 21 odst. 1 nař. č. 86/1930 Sb. není kryto vědou, sluší podotknouti, že pro platnost nařízení je toliko rozhodné, zda je kryto zákonem, a jest irelevantní, jaké stanovisko v té příčině zaujímá věda, takže netřeba ani zkoumati, zda tvrzení stížnosti je v tom směru správné čili nic.

Je-li však, jak právě dovozeno, tvrzení st-lovo, že ustanovení § 21 odst. 1 vl. nař. č. 86/1930 Sb. není kryto zákonem, bezdůvodné, padají tím i všechny dedukce stížnosti na tvrzení tom založené, jmenovitě i námitka, že st-l si může určiti národnost sám.

Zem. úřad vzal výpověďmi svědků Emila K. a Jana K. za prokázáno, že mateřský jazyk st-lův je moravský (český), a výpovědí st-lovou vzal za prokázáno, že touto řečí dosud mluví ve své rodině a domácnosti. Této skutkové podstaty, z níž žal. úřad vychází, st-l nepopírá, než potom, vyslovil-li žal. úřad v instanční cestě nař. rozhodnutím za tohoto skutkového stavu a za právního stavu shora vytýčeného, že v popisném archu, vyplněném při sčítání lidu 1930, má býti uvedena u st-le národnost čsl. a že v této národnosti ho sledují jeho nedospělé dítky, nelze říci, že by pro tento svůj výrok, jenž je podle toho, co svrchu dovozeno, ve shodě se zákonem, neměl opory ve správních spisech, a nelze shledati, že by tu byla podstatná vada řízení, již spatřuje stížnost v tom, že žal.

úřad nepřihlédl ke skutečnostem v odvolání uvedeným, že totiž vystupuje ve veřejnosti jako člen politické strany Deutsche christlich-soziale Volkspartei, že je členem spolku Deutscher-Kulturverband a že čte německé noviny, nýbrž skutečnosti ty mlčky vzhledem k svému stanovisku svrchu vytýčenému zamítl jako irelevantní.

Č. 11.756.

Jazykové právo: I. Sebeurčovací jazykové právo obcí? — II. Korespondence mezi obcemi.

(Nález ze dne 23. února 1935 č. 12.383/35.)

Prejudikatura: srov. Boh. A 8072/29, CCCLXV/29, 10.274/33 a j.

Věc: Město Ch. proti zemskému úřadu v Praze o právo jazykové.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Odvolání města Ch. podanému z výměru okr. úřadu tamže z 29. února 1932, kterým na stížnost měst. úřadu v P. bylo vysloveno na základě čl. 96 vl. nař. ze 3. února 1926 č. 17 Sb., že odvolávající se obec byla povinna své vyřízení městu P. ze 16. února 1932 ve věci vymožení obecního poplatku na obchodnici T. v Ch., vyhotovené dvoujazyčně, vydati pouze v jazyku státním, zem. úřad v Praze nař. rozhodnutím nevyhověl, poněvadž tento výrok odpovídá ustanovení čl. 78 odst. 2 jaz. nař. ze 3. února 1926 č. 17 Sb. »Jednacím jazykem obce P. jest jazyk státní a ježto v uvedené obci nebydlí 20% státních občanů téhož, avšak jiného jazyka než československého, není obec ta povinna, aniž podle svého usnesení o jednacím jazyku oprávněna přijímati podání sepsaná v jazyce jiném než pouze státním (§ 3 odst. 4 a contr. jaz. zák. a čl. 70 odst. 1 a čl. 71 odst. 2 a contr. jaz. nař.) a rekurující obec měla jí tedy podle čl. 78 odst. 2 jaz. nař. dopsati v jazyku státním. Ježto napadené rozhodnutí se čl. 6 jaz. nař. nedovolává, nelze k námitkám tohoto článku se týkajícím vůbec přihlížeti. K námitce, že opětovné vyřízení žádosti města P. jest neproveditelné, poněvadž tato obec již československé vyřízení téže věci přijala, podotýká zem. úřad, že předmětem sporu byla jazyková úprava dopisu odvolatelky a lze tedy povinnosti napadeným výměrem uložené vyhověti tím, že odvolatelka zašle obci P. zmíněný dopis vyhotovený pouze v jazyku státním.«

O stížnosti proti tomuto rozhodnutí nss uvážil toto:

Stížnost snaží se jednak dovoditi, že nař. rozhodnutí je nezákonné, ježto ustanovení odst. 2 čl. 78 jaz. nař., o něž žal. úřad nař. rozhodnutí opřel, není kryto jaz. zákonem a je proto neplatné, jednak namítá, že trpí vadností řízení. V ohledu prvém snaží se nejprve podvrátiti správnost stanoviska žal. úřadu neuznávajícího, že by jaz. zák. byl ponechal obcím primérní sebeurčovací právo jazykové, jehož tvrzená existence je pak hlavní oporou st-lčiných vývodů proti platnosti ustanovení čl. 78 odst. 2 jaz. nař. Výtky své v tomto ohledu formuluje pak stížnost v podstatě takto: